

ปลาดาบ (Oarfish)...ปลาประหลาดนำไปสู่จินตนาการแห่งนาคในลุ่มลำนํ้าโขง

ผศ.ดร.วิชาญ เอียดทอง^{1,2}

หากท่านไปท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดที่ตั้งอยู่ติดกับลำนํ้าโขงคงจะได้เห็นภาพที่ 1 พร้อมกับมีคำบรรยายได้ภาพว่า ปลานางพญานาคถูกจับได้ในลำนํ้าแท้จริงแล้วนั้น ‘ไม่ใช่’ แต่กลับเป็นปลาดาบ (oarfish) ซึ่งเป็นปลาทะเลลึก ไม่ได้อาศัยอยู่แหล่งน้ำจืดเช่นลำนํ้าโขง ข้อมูลที่ถูกต้องของภาพที่ 1 ดังคำบรรยายได้ภาพ

ภาพที่ 1 ภาพของปลาดาบความยาว 23 ฟุตที่ถูกจับได้โดยกลุ่มทหารเรือชาวอเมริกัน บริเวณโคโลราโด แคลิฟอร์เนีย เมื่อปี ค.ศ. 1996 (ที่มาของภาพ: <http://oceana.org/en/category/blog-free-tags/oarfish>)

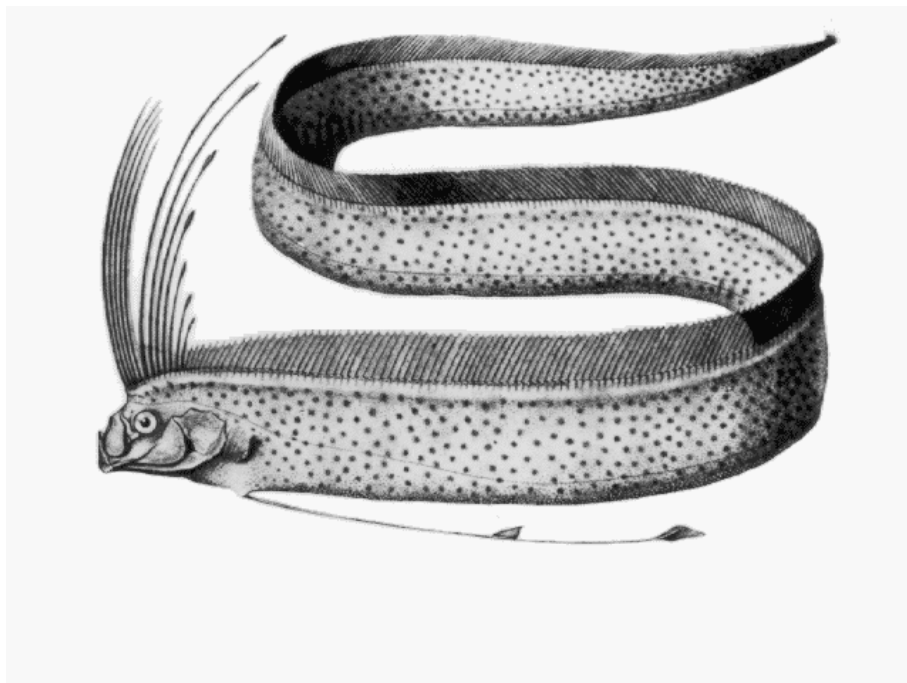
ภาพที่ 2 ปลาดาบ (ที่มาของภาพ: <http://www.atom.rmutphysics.com/>)

¹ ภาควิชาชีววิทยาป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² สำนักพิพิธภัณฑ์และวัฒนธรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพที่ 3 หน้าตาของปลาตาบ (ที่มาของภาพ: <http://www.bdoutdoors.com/>)

ภาพที่ 4 ลักษณะรูปร่างทั้งตัวของปลาตาบ (ที่มาของภาพ: <http://www.siamfishing.com/>)

ปลาตาบเป็นปลาที่หายาก อาศัยอยู่ในทะเลน้ำลึกพบได้ในทะเลลึกเขตร้อน ดังนั้นไม่พบในแม่น้ำโขงแน่นอนเพราะลำน้ำโขงเป็นแหล่งน้ำจืด นักมีนวิทยาได้จำแนกปลาชนิดนี้อยู่ในอันดับ Lampriformes วงศ์ Regalecidae มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Legalecus glesne* ชื่อสามัญคนทั่วไปเรียกว่า มังกรทะเลลึก (Dragon of the Deep Sea)

ปลาชนิดนี้มีขากรรไกรยาว หน้าผากโหนกคล้ายม้า ตาโต มีครีบหลังยาวตั้งแต่หัวจรดหาง โดยเฉพาะด้านหน้าจะยาวเป็นพิเศษ และมีครีบพิเศษยื่นออกมาทั้งสองข้างของส่วนหัวคล้ายใบพาย ส่วนลำตัวแบนยาว ขนาดใหญ่มีสีเงิน และเป็นปลาที่หาได้ยากที่สุดในโลก เพราะอยู่ในทะเลลึกถึง 3,000 ฟุต มีรายงานเคยพบตัวใหญ่ที่สุดมีความยาวถึง 200 ฟุต

ภาพที่ 5 ลักษณะรูปร่างทั้งตัวของปลาตาบที่เคยจับได้ (ที่มาของภาพ: <http://topicstock.pantip.com/>)

เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2556 ที่ผ่านมา มีรายงานพบซากปลาตาบตายอยู่บริเวณชายหาดอีสทาเวน ชายฝั่งตะวันออกของสกอตแลนด์ ทำให้ชาวอังกฤษเกิดความสงสัยว่าเป็นซากสัตว์อะไร ทำให้หลายคนจินตนาการย้อนไปถึงสัตว์ประหลาดชื่อ Loch Ness Monster หรือบางท่านคิดไกลถึงไดโนเสาร์ปลาโบราณที่หลงยุคผุดขึ้นตายทำนองนั้น (ดังภาพที่ 7)

ภาพที่ 6 ภาพของ Loch Ness Monster ที่มีรายงานพบในสกอตแลนด์
(ที่มาของภาพ: <http://www.thesaint-online.com/>)

ภาพที่ 7 ซากปลาตาบที่พบบริเวณชายหาดอีساتาเวน ชายฝั่งตะวันออกของสกอตแลนด์

(ที่มาของภาพ: <http://www.grindtv.com/>)

ภาพที่ 8 พญานาคตามจินตนาการของกลุ่มคนชาติพันธุ์ในลุ่มลำนน้ำโขง

(ที่มาของภาพ: <http://highlight.kapook.com/>)

นาค หรือ พญานาค มีรูปร่างลักษณะคล้ายงูใหญ่มีหงอน สัญลักษณ์แห่งความยิ่งใหญ่ ความอุดมสมบูรณ์ ความมีวาสนา และเป็นเทพเจ้าแห่งท้องน้ำ ตำนานพญานาคมีต้นกำเนิดมาจากอินเดียใต้ ด้วยเหตุจากภูมิภาคทางอินเดียใต้เป็นป่ารกชัฏจึงทำให้มีงูอยู่ชุกชุม และด้วยเหตุที่งูเป็นสัตว์ที่มีพิษร้ายแรง งูจึงเป็นสัตว์ที่มนุษย์ให้การนับถือว่ามีอำนาจ ชาวอินเดียใต้จึงนับถืองูเป็นสัตว์เทวะชนิดหนึ่งในเทพนิยายและตำนานพื้นบ้าน บ้างก็ว่าเป็นสัตว์ในป่าหิมพานต์ มีความเชื่อเรื่องพญานาคแพร่หลายในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วทวีปเอเชีย โดยเรียกชื่อต่าง ๆ กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มคนชาติพันธุ์ในลุ่มลำนน้ำโขง

อย่างไรก็ดี ในลุ่มลำนน้ำโขงมีตำนานเรื่องพญานาคแพร่หลาย ชาวบ้านในภูมิภาคนี้มักเชื่อกันว่าพญานาคอาศัยอยู่ในแม่น้ำโขงหรือเมืองบาดาล และเชื่อกันว่าเคยมีคนเคยพบรอยพญานาคขึ้นมาในวันออกพรรษาโดยจะมีลักษณะคล้ายรอยของงูขนาดใหญ่ และเมื่อไปเล่นน้ำในแม่น้ำโขงควรยกมือไหว้เพื่อเป็นการ

สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ลักษณะของพญานาคตามความเชื่อในแต่ละภูมิภาคจะแตกต่างกันไป แต่ตามพื้นฐานทางวัฒนธรรมคือ พญานาคนั้นมีลักษณะตัวเป็นงูตัวใหญ่ มีหงอนสีทอง และตาสีแดง เกล็ดเหมือนปลา มีหลายสีแตกต่างกันไปตามบารมี บ้างก็มีสีเขียว บ้างก็มีสีดำ หรือบ้างก็มี 7 สี และที่สำคัญคือนาคตระกูลธรรมดาจะมีเศียรเดียว แต่ตระกูลที่สูงขึ้นไปนั้นจะมีสามเศียร ห้าเศียร เจ็ดเศียร และเก้าเศียร นาคกลุ่มนี้จะสืบเชื้อสายมาจากพญาเศษนาคราช (อนันตนาคราช) ผู้เป็นบัลลังก์ของพระวิษณุনারายณ์ปรมนาท ฦ เกษียณสมุทร อนันตนาคราช นั้นเล่ากันว่ามียักษ์ใหญ่โตมโหฬารที่มีความยาวไม่สิ้นสุด มีพันศีรษะ พญานาคนั้นมีทั้งเกิดในน้ำและบนบก เกิดจากครรภ์และจากไข่ มีอิทธิฤทธิ์สามารถบันดาลให้เกิดคุณและโทษได้ นาคนั้นมักจะแปลงร่างเป็นมนุษย์รูปร่างสวยงาม

ภาพที่ 9 ภาพทับหลังรูปอนันตนาคราชผู้เป็นบัลลังก์ของพระวิษณุনারายณ์ปรมนาท ฦ เกษียณสมุทร หรือเรารู้จักในชื่อ ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์ (ที่มาของภาพ: <http://www.oknation.net/>)

แหล่งสืบค้นข้อมูล

<http://en.wikipedia.org/wiki/Oarfish>

<http://www.siamfishing.com/>

<http://www.bdoutdoors.com/>

<http://oceana.org/en/category/blog-free-tags/oarfish>

<http://topicstock.pantip.com/>

<http://www.grindtv.com/>

<http://www.thesaint-online.com>

<http://hilight.kapook.com/>

<http://www.oknation.net/>